

Työtilajärjestelyjen monet merkitykset

Monilla työpaikoilla ratkotaan tälläkin hetkellä työtilaongelmia, erityisesti tiloihin liittyviä sisäilmaongelmia. Työskentelen itse väistötiloissa, näin tekee moni muukin Suomessa. Rakennuksia korjataan ja uusia toimistotiloja rakennetaan saastuneiden tilalle. Osa työntekijöistä on pakotettu työskentelemään kotitoimistoissa, jos korvaavia tiloja ei ole tarjolla.

Työtilojen pitää olla tehokkaassa käytössä; niitä pitää olla riittävästi, mutta neliöitä ei saa olla liikaa. Yhä useammin toimistotilat suunnitellaan joustaviksi ja muunneltaviksi avokonttoreiksi, niin sanotuiksi monitilatoimistoiksi. Niissä on työskentelypisteiden lisäksi tarjolla erilliset tilat muun muassa puhelinkeskusteluille sekä hiljaiset tilat keskittymistä vaativalle työlle. Työprosessin vaiheet siis pilkotaan ja eriytetään funktionaaliseksi kokonaisuuksiksi: paikka lukemiselle, puhelinkeskusteluille ja avotila yhdessä työskentelylle. Yksittäiset työhuoneet katoavat toimistoista. Konttoriroitista tulee lattiakanoja.

Käyttöastetta tehostetaan myös sillä, että organisaatiota varten on vähemmän tilaa. Tämä voidaan toteuttaa siten, että työtiloja ei ole – edes paperilla – riittävästi, koska aina joku on poissa, esimerkiksi työmatkalla. Kannettavan voi liittää verkkoon minkä tahansa pöydän kulmalla ja kirjahyllyn rullata päivittäin vapaan työtilan viereen. Näin parannetaan tilojen käyttöastetta. Samalla mahdollistetaan uudenlaista yhteistyötä työyhteisöissä.

Työelämän kehittämiseksi tähdätään siihen, että tulevaisuuden työelämä on inno-

vatiivista, tuottavaa ja että se tukee työntekijöiden hyvinvointia. Yhtenä tekijänä tässä kokonaisuudessa ovat toimivat työtilat. Työtilasuunnittelu voi edistää organisaation strategisia tavoitteita, sellaisia tavoitteita kuten luovuus tai innovatiivisuus.

Työtilojen merkitys työn tekemiselle ja työprosesseille on paljon laajempi kuin ”pelkät” seinät. Työtilat eivät tarkoita pelkästään tietokonetta, pöytää ja kirjahyllyä. Työtilat järjestävät ja muokkaavat työpaikan sosiaalisia suhteita ja työpaikan ilmapiiriä; tilat voivat saattaa yhteen tai pitää erillään.

Avoimet monitilatoimistot varmasti voivat luoda innovaatioita ja uutta yhteistyötä, mutta toisaalta avokonttoreihin liittyy esimerkiksi hÄlinÄ, joka saattaa olla haitallista työn tekemiselle. Monitilatoimistot eivät välttämättÄ sovi kaikenlaiseen työhön. Työtilojen laajaa merkitystä ei pitäisi unohtaa uudistushuomassa.

Työtilojen merkityksestä työhyvinvoinnille ja työprosesseille tulisi ehdottomasti keskustella aiempaa enemmän. Marjaana Lahtisen, Virpi RuohomÄen ja Kari Reijulan katsaus *”Uudet toimistotyöympÄristöt ja tilamuutosprosessit”* tässä lehdessä esittelee mielenkiinnosta toimistotilojen muutosta ja strategialÄhtöistä tilasuunnittelua. Katsauksessaan he toteavat, että tila- ja strategiauudistukset toteutetaan usein toisistaan erillään. Näin vaarana on, että tavoitellut hyödyt jäävät saavuttamatta. Tilasuunnittelu pitäisi toteuttaa yhdessä strategisen toiminnan uudistamisen kanssa. Katsaus on osa Työterveyslaitoksella

käynnistyneen kuusivuotisen ”Hyvinvointia edistävät työtilat” -tutkimusteeman toimintaa.

Vuoden 2015 ensimmäinen Työelämän tutkimus -lehti sisältää kolme tutkimusartikkelia. Maija Mänttari-van der Kuip on tutkinut sosiaalityöntekijöiden työhyvinvointia, Minna Hoffrén on tarkastellut johtamisen kielteisiä ulottuvuuksia sekä Tomi Laapotti ja Leena

Mikkola kokousvuorovaikutuksen funktioita. Lehteä rikastuttaa Juha Klemelän kirjoittama työpankkeja koskeva analyysi, peräti kolme väitöskirjatutkimusta esittelevää *lectio praecursoriaa* sekä kirja-arviot.

Mia Tammelin